

เครื่องมือการเรียนรู้

และนโยบายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ ๒๑ จังหวัด

หลักการและเป้าหมาย

โครงการมีเป้าหมายเพื่อให้แนวทางการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อการจัดการด้านเศรษฐกิจชุมชน โดยมีประเด็นสำหรับการออกแบบ (เครื่องมือ) คือ ให้ชุมชนได้เรียนรู้ในด้านศักยภาพการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โครงการฯ จึงอาศัยแบบสำรวจข้อมูลชุมชนซึ่งชุมชนได้เก็บรวบรวมไว้แล้วเป็นจุดตั้งต้นและแปลความหมายของข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นความรู้ คำว่า “เครื่องมือการเรียนรู้” เกิดขึ้นเมื่อตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการที่จะได้มาซึ่งความหมายของข้อมูลเหล่านั้น และกระบวนการที่ชุมชนจะเรียนรู้ความหมายเหล่านั้นได้จนเกิดการนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้สิ่งซึ่งนักวิชาการเห็นเป็นเรื่องง่ายในระดับพื้นฐานจึงได้รับการยกระดับขึ้นมาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้สำหรับชุมชน เครื่องมือการเรียนรู้ในโครงการนี้จึงมี ๒ ส่วน คือ เครื่องมือสำหรับแปลงข้อมูลให้เป็นที่เข้าใจได้ และส่วนที่สองคือ กระบวนการสื่อสาร ซึ่งโครงการฯ นี้มีหน้าที่หลักในการพัฒนาส่วนแรก สำหรับในส่วนที่ ๒ ได้หยิบยืมวิธีการที่ปฏิบัติกันทั่วไป คือ การจัดเวทีเรียนรู้มาใช้และสังเคราะห์บทเรียนจากการจัดเวทีประชุมเสวนา โครงการนี้ทำงานผ่านเครือข่ายของชุมชนใน ๔ จังหวัดนำร่อง คือ พิษณุโลก ชัยนาท กาฬสินธุ์และนครศรีธรรมราช

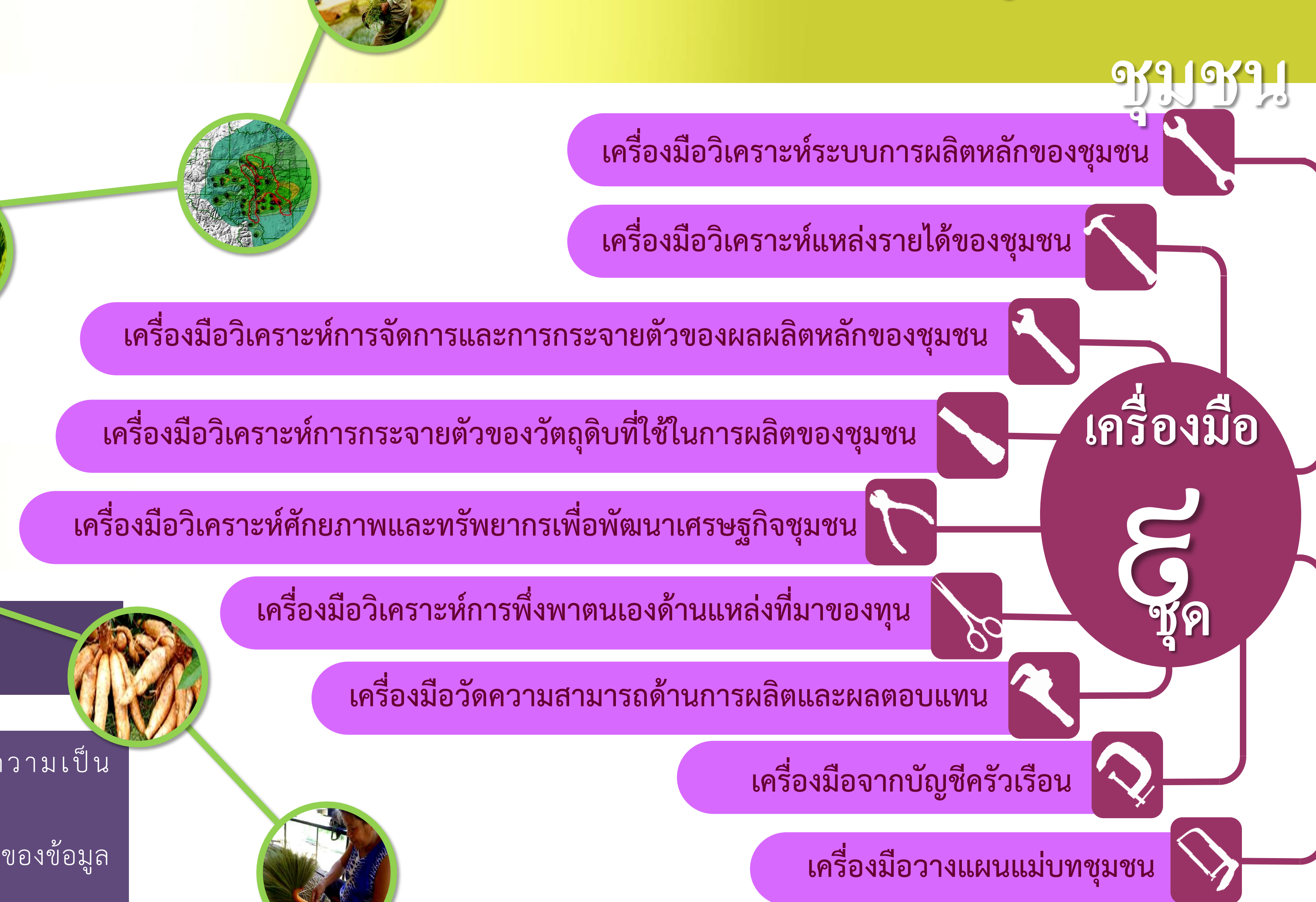
วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบศักยภาพการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจของชุมชน
2. เพื่อได้เครื่องมือให้ชุมชนใช้เพื่อการเรียนรู้การจัดการเชิงเศรษฐกิจ
3. เพื่อได้ฐานข้อมูลการจัดการเชิงเศรษฐกิจของชุมชน
4. เพื่อทราบช่องว่างผลิตภาพเพื่อยกระดับผลผลิตของเกษตรกร
5. เพื่อทราบแนวทางเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการเชิงเศรษฐกิจของชุมชน

การดำเนินงาน

เครื่องมือเรียนรู้เศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะ : แนวทางยกระดับการเรียนรู้และ

1. **ขยายผลสู่วงกว้าง** โดยมี สกว. เป็นแกนกลางร่วมกับ สกอ. ทำหน้าที่บริหารการขับเคลื่อนขยายผลอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำความร่วมมือกับจังหวัดเป้าหมาย
2. **คัดเลือกจังหวัดที่มีความสนใจและเสนอแนวคิดการเรียนรู้ในระดับ จังหวัด** เนื่องจากผู้ที่อยู่ในระดับจังหวัดมีความเข้าใจ เห็นประโยชน์และสามารถติดต่อขอเงินอุดหนุนได้ดี โดยจังหวัดควรขับเคลื่อนในลักษณะนโยบายบนล่างร่วมกับล่างขึ้นบน
3. **ใช้ช่องทางการจัดทำ “แผนชุมชน”** เป็นฐานเพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระให้แก่ชุมชนที่จะต้องจัดเก็บข้อมูลเป็นสองชุด โดยช่องทางนี้ ชุมชนจะได้โอกาสในการปรับปรุงแบบสำรวจของตนเอง และเรียนรู้การใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อจัดทำแผนชุมชนมากขึ้น
4. **ถ่ายทอดเครื่องมือฯ** ให้แก่สถาบัน การศึกษาในท้องถิ่นให้ทำหน้าที่เป็น trainers และที่เลี้ยงแก่ชุมชนตามนโยบาย ๑ จังหวัด ๑ มหาวิทยาลัย เพื่อสร้างความมั่นใจให้ชุมชน (ผลจากเวทีพบว่า ทุกแห่งเกิดความมั่นใจเมื่อมีครู) ทั้งนี้จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายอย่างเป็นทางการ โดยมีบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างสถาบันการศึกษา กับ อปท./จังหวัด
5. **เชื่อมโยงการเรียนการสอนของสถาบันในท้องถิ่นเข้ากับงานของชุมชน** โดยเฉพาะการทำหน้าที่เป็นเพื่อนร่วมงานในการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ด้านเทคนิค
6. **สร้างแม่ไก่ท้องถิ่น (training the trainers)** จำนวนมากพอสำหรับแต่ละจังหวัดที่ร่วมโครงการฯ โดยจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับความสามารถของแม่ไก่ (เช่น จังหวัดชัยนาทมีความเข้าใจในเครื่องมือค่อนข้างดี แต่ขาดความสามารถในการถ่ายทอด) ในปัจจุบันแกนนำจังหวัดมีความรู้ความเข้าใจ แต่ความรู้เหล่านั้นกระจุกตัวอยู่เฉพาะระดับบน ยังไม่สามารถถ่ายทอดสู่หมู่บ้านได้
7. **คัดเลือกหมู่บ้านนำร่องที่มีความตั้งใจสูงที่จะเข้าร่วมโครงการ** และใช้เวลาทำงานนานเพียงพอให้เห็นผลสำเร็จ หมู่บ้านเหล่านี้จะเป็นแหล่งสาธิตที่ดีและสามารถช่วยขยายผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
8. **บรรจุ “เศรษฐกิจชุมชน”** ให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษา โดยมีการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงของชุมชน